

Očima studentů

„TO BE OR NOT TO BE PH.D.“

Dva studenty doktorského studijního programu na dvou fakultách Univerzity Pardubice jsme požádali o vyjádření, jaký je jejich momentální názor na podmínky a rámec vytvářený pro doktorské studium.

Tyto odpovědi, které jsme získali uprostřed léta, si nečiní nárok na komplexní zmapování daného problému a zvážení všech aspektů doktorského studia, spíše jsou momentální, individuální a bezprostřední reakcí, která by mohla být základem k hlubšímu zamyšlení, případnému dalšímu průzkumu, analýze a diskusi.

Ing. Ondřej Daněk

studijní program Chemie a technologie materiálů,
obor Technologie makromolekulárních látek
Fakulta chemicko-technologická Univerzity Pardubice

2007/2008-IV. ročník – kombinované doktorské studium

2004/5-2006/7 – prezenční studium

I já jsem si tuto otázku jako „kralevic dánský“ položil téměř před třemi roky. Protože jsem neměl jinou možnost než pár dní bez bližších informací o tom přemýšlet, tak jsem si „lámal“ hlavu, ale nic moudrého jsem nevymyslel. Prostě a jednoduše jsem se rozhodl srdcem a šel jsem do toho. Dnes už jsem o pár roků zkušenější a myslím, že několik rozumových argumentů už vím. Pokusím se s vámi se o ně podělit.

A protože peníze jsou v drtivé většině až na prvním místě, začnu několika čísly. Jako student doktorského studia za tři roky obdržím v podobě stipendia 250 tisíc Kč čistého. Za stejnou dobu si jako začínající inženýr vydělám 650 tisíc Kč. Navíc stát se ke studentům nechová příliš přívětivě a po dovršení 26 let věku je nutno si platit zdravotní pojištění, které za tu dobu přijde na cca 50 tisíc Kč. Kromě toho je docela pravděpodobné, že v průběhu tří let je možno u zaměstnavatele postoupit v kariérním žebříčku (anebo alespoň tento postup připravit), a tím rozdíl v příjmu ještě zvýšit. Z toho vyplývá, že pro peníze se to nedělá.

Druhý důvod, který má nebo může mít na rozhodování o dalším studiu velký vliv, je získávání nových

zkušeností, poznatků a znalostí, a to především na stážích v zahraničí. To je podle mě mnohem důležitější, než vydělané peníze. Navíc jazyková praxe s rodilým mluvčím po dobu několika měsíců je k nezaplacení. Toto však nelze hodnotit obecně. Je třeba si předem zjistit, jaké možnosti má každá škola, a nejen to, je třeba porovnávat jednotlivé katedry. V tomto ohledu jsem já osobně měl docela smůlu.

Dalším důležitým kritériem by měl být směr pracovního zaměření. Pokud vím, že se budu chtít realizovat ve vědecké či akademické sféře, pak jednoznačně říkám, že doktorské studium je nutnost. Mám-li však namířeno do života praktického, to znamená do průmyslu, pak toto studium je výhodou jen výjimečně, a to především ve velkých, většinou nadnárodních společnostech. Ve více než polovině zbylých případů mi nepomůže a jsou známy i případy, kdy uchazeč s titulem Ph.D. byl odmítnut buď proto, že společnost pro držitele takového titulu nemá uplatnění, nebo dokonce, že na něj nemá peníze. Naopak se může doktorský titul hodit při práci v zahraničí, protože je celosvětově uznávaný.

Pak už lze mluvit o neměřitelných kritériích, jako je dobrý pocit, radost rodičů a prodloužení si studentského, relativně bezstarostného života. Ani toto není možné brát na lehkou váhu. Je třeba mít stále na mysli, že s přibývajícím věkem pravděpodobnost, že vystudují doktorské studium, velmi rychle klesá. Kromě toho je nutné mít stále na zřeteli i to, že samotný titul není patentem na rozum a sám neotevře žádné dveře.

Tak jsem zde uvedl několik racionálních důvodů. Možná, že byste chtěli vědět, jak bych se rozhodl dnes – o tři roky starší. Obávám se, že rozum by mi jednoznačně neporadil. Rozhodoval bych se opět citem a šel bych do toho znovu.

Ing. Jan Stejskal

studijní program Hospodářská politika a správa, obor Regionální a veřejná ekonomie
Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice
2007/8-IV. ročník – kombinované doktorské studium
2004/5-2005/6 – prezenční studium

Mám-li se vyjádřit k rámci doktorského studia, který poskytuje český právní řád a konkrétně moje Alma mater Univerzita Pardubice, napadá mě těchto několik poznámek. Úvodem však podotýkám, že výčet není konečný a mnohé nelze zobecnit na každou fakultu a vysokou školu.

První poznámka se týká motivace ke studiu. U nás, studentů ekonomických oborů, většinou nevyplývá ze zaměření studia ani z řešených vědeckých úkolů a projektů. Předpokládá se, že důvodem má být další poznávání a získávání poznatků, zkušeností a dovedností. Ve skutečnosti jsou v drtivé většině případů ony důvody daleko prostší – prodloužit si „mládí“ a oddálit skutečný nástup do zaměstnání.

Vždyť ono rozhodnout se pro „dráhu“ doktoranda nepřináší zase až tak mnoho pozitiv na první pohled – další, minimálně tři roky studia, bezesné noci před zkouškami, hodiny nad většinou cizojazyčnými knihami a skripty, určitý pedagogický úvazek, a tedy naprosto nové zkušenosti z dosud nepoznané oblasti pedagogiky a didaktiky, spolupodílení se na řešení výzkumných úkolů a mnoho dalšího.

A co za to recipročně? Stipendium, které ve svém věku a po tolika letech studia považují spíš za kapesné, někdy žádná podpora ze strany fakulty a jejích pracovníků, neboť doktorandi jsou mnohde využíváni jako „levná pracovní síla“. A korunu všemu nasadí systém zdravotního pojištění, které „odmění“ studenty starší

26 let měsíčním odvodem pojistného, jehož výše není zanedbatelná.

Možná i proto se projevuje na mnohých univerzitách poměrně vysoká „úmrtnost“ doktorandů v průběhu studia, tj. počet studentů, kteří svá doktorská studia opouštějí.

Bylo by však nespravedlivé nezmínit i pozitiva, které Ph.D. studium bezesporu přináší. Jednou skupinou jsou možnosti výjezdů do zahraničí na mezinárodní vědecké konference a možnosti různě dlouhých zahraničních stáží, a to za finančního příspěví různých grantů nebo stipendijního fondu univerzity. Druhá se týká vědecké práce. Studenti se zájmem o vědeckou práci se mohou zapojit do různých vědecko-výzkumných úkolů svých domovských fakult. Jde o velmi zajímavou a podnětnou práci, která významně pomáhá samotnému doktorandovi v plnění studijních povinností. Vždyť získáváme zpětnou vazbu k naší vědecké práci, vytváříme osobní vazby a kontakty, které mohou být významné např. při hledání pozdějšího zaměstnání. Osobně toto považuji za významný benefit.

V souvislosti s touto krátkou úvahou mne napadají dvě konkrétní doporučení, která by mohla pomoci doktorandům a potažmo i jednotlivým fakultám. Jedná se o větší podporu jazykové vybavenosti doktorandů, která – podle mého názoru – v současné době chybí, neboť se většinou doktorand považuje za plynne anglicky mluvícího, a dále pak možnost získání pedagogického vzdělání, např. ve formě doplňkových pedagogických studií. Aby mohl být člověk učitelem, musí většinou studovat pět let na pedagogické fakultě, zatímco pro výuku budoucích ekonomů jakoby stačilo stát se doktorandem, který je postupně zapojován do výuky, při níž si, vcelku nesystematicky, osvojuje i pedagogicko-didaktickou kompetenci.

Třebaže i doktorská studia, obdobně jako všechny jevy, mají své kladné stránky i v sobě skrývají určitá úskalí, domnívám se, že získání doktorátu v příslušném oboru je pro mladého člověka přínosem a znamená i lepší výchozí pozici při vstupu na trh práce, resp. vyšší ocenění práce v budoucím zaměstnání.

(Valerie Wágnerová)